

Sak 10

Næringspolitisk program

2024-2028

Saksframlegg

Arkivsaksnr : 23/00491-35

Saksbehandler: Simen Solbakken Næringspolitisk

Næringspolitisk Program 2024-2028 - styrets innstilling til årsmøtet

Forslag til vedtak:

Styrets innstilling til årsmøtet i Norges Bondelag:

Utkast til næringspolitisk program med endringer gjort i årsmøtet vedtas som næringspolitisk program for Norges Bondelag for 2024-2028.

Saksutredning:

Styret i Norges Bondelag vedtok i sitt møte i august 2023 prosessen og rammene for nytt næringspolitisk program:

«Næringspolitisk program 2024-2028 skal legge grunnlaget for Norges Bondelag sin politikk og prioriteringer de kommende 4 år, sentralt, i fylkene og i lokallaga. Det skal ta utgangspunkt i gjeldende program og omfatte de sentrale temaer og utfordringer for landbruket framover. Programmet må legge til grunn vedtatte rammer og beslutninger. Videre bør programmet ta hensyn til tilgjengelige ressurser i organisasjonen med tanke gjennomføring og prioritering.

Næringspolitisk program for Norges Bondelag 2024-2028 skal vedtas på årsmøtet i juni 2024. Det settes ned et utvalg for å lede prosessen og utarbeide et forslag til styret.

Utvalget består av:

- Bodhild Fjelltveit, 2. nestleder Norges Bondelag (leder)*
- Konrad Kongshaug, styremedlem Norges Bondelag*
- Trond Bjørkås, fylkesleder Nordland Bondelag (til mars 2024)*
- Trude Flatland, fylkesleder Telemark Bondelag*
- Camilla Strøm Johansen, styremedlem Trøndelag Bondelag*
- Hans Kristian Berge, styremedlem Vestfold Bondelag»*

Føringer for arbeidet og prosess

Gjeldende næringspolitisk program er en handlingsplan hvor alle mål har tiltak. Styret har vedtatt at Næringspolitisk Program for 2024-2028 skal beskrive de prinsipper og overordna mål Norges Bondelag skal jobbe etter de neste fire årene og peke ut en langsiktig retning. Konkrete tiltak, planer og strategier skal beskrives i andre dokumenter. NPP danner blant annet grunnlag for kravet i de årlige jordbruksforhandlingene. Videre er NPP utgangspunktet for prioriterte saker for neste arbeidsår som styret i Norges Bondelag behandler i august hvert år.

Tidslinje

Dato	Hvem	Oppgave	Tema
23. – 24. august 2023	Styret	Oppstart av arbeidet	Oppnevne utvalg og legge rammer for arbeidet
20. - 21. september 2023	Lederkonferansen	Idéverksted Forankring	Hva er de viktigste spørsmålene for å utvikle norsk landbruk framover

Oktober 2023	Sekretariatet	Skrive ut sentrale temaer	Grunnlag for diskusjon i utvalget
November 2023	Fylkeslagene (ledermøter)	Innspill	Hva mener organisasjonen. Hva skal prioriteres inn i nytt NPP?
6. – 7. desember 2023	Styret	Gjennomgang av temaer	Justere ramme for arbeidet, prioritere temaer
Januar-mars 2024	Fylkeslag Faste utvalg	Høring	
20. – 21. mars 2024	Repskap	Forankring	Orientering
17. april 2024	Styret	Vedta innstilling til årsmøtet	
7. juni 2024	Årsmøtedelegatene, fylkeslagene har ansvar for å koordinere	Frist for å melde inn om innstillingen aksepteres eller opprinnelig forslag opprettholdes.	
12. – 13. juni 2024	Årsmøtet Norges Bondelag	Vedta nytt næringspolitisk program 2024-2028	

Retning og overordnede føringer

Arbeidet med nytt program startet på lederkonferansen i september 2023. Her møttes styret, fylkeslederne og representanter fra samvirke og samarbeidende organisasjoner. På denne konferansen ble omdømme, marked og landbrukets betydning i distriktene trukket opp som de viktigste strategiske områdene for norsk landbruk.

NPP for 2020-2024 har bærekraft som gjennomgående tema. Med den urolige verdenssituasjonen og økt fokus på selvforsyning, er beredskap foreslått som ramme for nytt program. Programmet har fått følgende inndeling:

- o. Overordnede føringer
  1. Norsk matproduksjon i en verden i endring
  2. Økonomiske vilkår og marked
  3. Landbruk i hele landet
  4. Bærekraftig landbruk for bonden og miljøet

NPP-utvalget sendte forslag til nytt NPP på høring i januar 2024, med svarfrist 12. mars. Samtlige fylker og faste utvalg har gitt høringsinnspill, i tillegg har det kommet noen innspill fra lokallag knyttet til soneproblematikk.

Alle innspill er systematisert og gjennomgått av NPP-utvalget. Under behandlingen er innspillene enten:

- Tatt inn
- Avvist
- Ivaretatt ved omformulering av eksisterende tekst

Der innspillene er avvist eller ivaretatt på annen måte, er utvalgets begrunnelse dokumentert i vedlagte skjema.

Hovedpunkter fra innspillene

Det har kommet flere innspill på at inntektskampen må fremheves tydeligere. Videre savner man at de tre bærekrafts-dimensjonene kommer tydeligere fram. På bakgrunn av dette er innledningen og kapittel om bærekraft omskrevet noe. Det har også kommet kommentarer på strukturen i dokumentet. I det endelige dokumentet er dette strammet opp.

Etter innspill er det tatt inn nye avsnitt om jordhelse og energiproduksjon.

Sårbare produsentmiljøer, distrikt og struktur er et sentralt tema i dokumentet og mange av innspillene berører struktur, distrikt og soneinndeling.

Fordeling av budsjettmidler i jordbruksforhandlingene balanserer hensynet til produksjoner, størrelse og distrikt. Utvalget fremhever planteproduksjon og markedsmulighetene for disse produktene. Utvalget har drøftet om de prioriteringen som har vært på struktur bør endres, og foreslår at distriktsvirkemidler skal prioriteres for å styrke landbruket i spesielt sårbare deler av landet. Det innebærer at man også må hensynta de større produsentene i disse områdene

Mange av innspillene har forslag til endringer i tekst som omtaler soneinndeling og behov for endringer. Utvalgets tekst er basert på utredningen NIBIO laget på oppdrag fra Norges Bondelag (juni 2023), og utredningen om bruk av digitale kart i forvaltningen av arealbaserte tilskudd blant annet teigbaserte tilskudd (Ldir mars 2024). Begge utredningene konkluderer med at kartgrunnlaget er ufullstendig, spesielt for jordsmonnkartlegging, men også for klimadata. Utvalget har valgt å støtte seg på disse faglige utredningene og fremhever behovet for å framskynde jordsmonnkartleggingen.

Politiske beslutninger og avklaringer

Fra arbeidet med nytt program startet høsten 2023 og frem til årsmøtet vedtar det nye programmet i juni 2024, har det kommet flere viktige politiske avklaringer og utredninger:

- Meld. St. 11 (2023-2024) Strategi for økt selvforsyning og forslag til ny metode for beregning av tallgrunnlag og opptrappingsplan. Vedtak i Stortinget i april 2024.
- Utredning av markedsordningene og målpriser foreligger og skal avklares i jordbruksforhandlingene 2024.
- Kunnskapsdepartementet har fattet beslutning om endringer i opplæringsmodell for landbruket med en ny tilbudsstruktur for VG3 landbruk hvor det fastsettes to modeller: Yrkeskompetanseløp med vitnemål (tre år i skole) og lærefag etter hovedmodellen med fagbrev (to år i skole og to år i bedrift).
- Ny dyrevelferdsmelding er varslet i vårsesjonen 2024.
- Nye norske kostholdsråd er på høring med høringsfrist i mai og skal vedtas høsten 2024.

Disse politiske avklaringene i regjering og storting legges til grunn for nytt næringspolitisk program for Norges Bondelag. Videre arbeid med disse sakene må ta utgangspunkt i de vedtakene og beslutningene som foreligger.